

ÅRSRAPPORT 2025

**RØDE KORS' BESØKSORDNING PÅ POLITIETS
UTLENDINGSINTERNAT PÅ TRANDUM**

Innhold

Innhold	2
OM BESØKSORDNINGEN	3
Formål med besøksordningen	3
Studietur til Finland	9
TEMAER I FOKUS	9
FOKUS: Positive endringer	10
Tilgang til internett på avdelingene	11
Redusert innlåsing innført i løpet av 2025	11
FOKUS: Helse og omsorgstilbud	13
Overføring til kommunal helsetjeneste	13
Helserettigheter for internerte	14
Etablering av ny helseavdeling	15
Tannhelse	16
Papirløse migranter og udekkede helsebehov	17
Aktivitetstilbudet til internerte	18
Bruk av tvang og isolasjon av psykisk syke og særlig sårbare	19
FOKUS: Høringsinnspill om forslag til endringer i utlendingsloven og ny forskrift om internering	22
Status Kriminalomsorgens utredning og prosess for overføring av drift	25
FOKUS: Budskapsplattform 2025	25
SAMARBEID OG KOMMUNIKASJON	27
Humanitær dialog med helse	28
Nye rutiner for varsling og dialog om bekymring for internerte	28
Bekymringsmeldinger i 2025	30
Andre samarbeidspartnere og relevante møtearenaer	31
KONTAKTPERSONER	34

OM BESØKSORDNINGEN

Formål med besøksordningen

De siste 15 årene har Røde Kors-frivillige regelmessig besøkt mennesker som er internert på Politiets utlendingsinternat på Trandum. Utlendingsinternatet er Norges eneste lukkede institusjon for utlendinger over 18 år som ikke har lovlig opphold i Norge og som skal returneres med tvang. Internatet driftes av Politiets Utlendingsenhet (heretter PU). Interneringen reguleres av Utlendingsloven §§ 106 første ledd til, jf. § 107. Frihetsberøvelsen av de internerte er som følge av et administrativt brudd på utlendingsloven, og er ikke det samme som å sone en straff slik man gjør som domfelt. Felles for alle på utlendingsinternatet er at de ikke har lovlig opphold i Norge. Alternativer til internering skal alltid vurderes.

Grunnlag for internering i Norge¹

Personer som ikke samarbeider om å kartlegge sin identitet eller det er konkrete holdepunkter for å anta at personen oppgir uriktig identitet.

Personer som har unndratt seg iverksetting av vedtak om å forlate riket.

Personer som ikke overholder meldeplikt eller pålegg om bestemt oppholdssted.

Personer som er endelig utvist fra Norge på grunn av ilagt straff.

Personer som ikke gjør det som er nødvendig for å oppfylle plikten om å skaffe seg gyldig reisedokument.

Personer som mest sannsynlig vil få nektet realitetsbehandling om søknad om beskyttelse eller søknaden er åpenbart grunnløs.

Person som mest sannsynlig vil bli nektet innreise og bortvist eller utvist.

En vesentlig andel internerte er asylsøkere med endelig avslag på søknaden om beskyttelse, som av ulike grunner ikke har reist frivillig innen den datoen

¹ Dette er en omformulering av grunnlagene som finnes i utlendingsloven § 106 første ledd.

myndighetene har bestemt. En stor andel har en oppholdstid på under 72 timer, og er pågrepet uten beslutning fra retten. I utgangspunktet skal ingen mennesker interneres over lengre tid, og internatet er organisert og tilrettelagt for korte opphold. Samtidig er det et betydelig antall internerte som har en lang botid (se tabell under). Til sammen er det 220 sengeplasser på internatet, der 198 av disse er på enkeltrom. Internatet driftes nå med tre avdelinger for menn, en egen kvinneavdeling, en ekstra avdeling og en sikkerhetsavdeling. Belegget ligger på omkring 30-60 personer internerte til enhver tid. I 2025 ble 1 033 utlendinger registrert inn på internatet mot 947 personer i 2024 (tall fra PU). 309 personer hadde opphold som varte i mer enn 10 dager. Av disse var 181 personer internert i over 20 dager, og enkelte satt i 5 til 6 måneder mens de ventet på avklaring eller uttransportering. Statistikk for 2025 viser at det ble gjennomført returer av 512 personer etter EU's returdirektiv. Av disse var 148 personer ledsaget av politiet. Politiet benyttet maktmidler på 6 personer, noe som tilsvarer om lag 1 % av alle returene. Videre viser politiets statistikk at 59 av returene gjaldt personer som ble ansett som sårbare i henhold til returdirektivets definisjon² (**Tilsynsrådet for tvangsreturer og utlendingsinternatets årsmelding 2025**).

Besøksordningen er basert på en samarbeidsavtale fra 2013 mellom Røde Kors og PU. Formålet med besøksordningen er:

*Å avhjelpe sosial isolasjon og tilby de internerte medmenneskelig kontakt utover den de får gjennom de ansatte ved internatet, og
Tilby Røde Kors' oppsporingstjenester til de internerte.*

Mange migranter befinner seg i en sårbar situasjon som ofte forsterkes ved internering. Besøkene er ment å gi internerte et avbrekk hvor de kan kommunisere fritt med en nøytral og utenforstående part. I samtaler møter Røde Kors et mangfold av livshistorier og sinnsstemninger, og frivillige møter mennesker som forteller om krig og flukt, traumer og usikkerhet rundt egen

² I returdirektivet artikkel 3 nr. 9 er «sårbare personer» definert som «mindreårige, personer med nedsatt funksjonsevne, eldre, gravide kvinner, aleneforsørgere med mindreårige barn og personer utsatt for tortur, voldtekt eller andre former for psykisk, fysisk eller seksualisert vold».

fremtid. De internerte befinner seg i en svært sårbar situasjon, uavhengig av hva som er årsaken til at de i utgangspunktet havnet på utlendingsinternatet. Røde Kors har fått tilbakemeldinger fra både internerte og ansatte på utlendingsinternatet om at besøksordningen er høyt verdsatt og utgjør en forskjell.

Røde Kors fører ikke tilsyn. Dette ansvaret er lagt til Tilsynsrådet for tvangsreturer og utlendingsinternatet. Selv om Røde Kors ikke fører tilsyn, følger det av vårt oppdrag om å avdekke, hindre og lindre menneskelig nød og lidelse at vi sier ifra når vi ser udekkede humanitære behov. Et besøksnotat skrives etter hvert besøk, og er grunnlag for Røde Kors sin humanitære dialog om internering i Norge.

Besøksordningens aktivitetsoversikt

I 2025 gjennomførte besøksordningen på Politiets Utlendingsinternat på Trandum 62 ordinære besøk (1-2 ganger i uken, med unntak av ferier). I tillegg til dette arrangerte Røde Kors 4 fester og fellesarrangementer i samarbeid med aktivitetsleder på internatet. Eid-feiring, høst-, jul- og sommerfest bidro til en møteplass med ekstra god mat til både internerte, PU og helseansatte, og

frivillige. Arrangementene har et ikke-religiøst preg, der alle internerte skal føle seg velkommen uavhengig av tros- og livssyn.

Besøkene på utlendingsinternatet har i hovedsak foregått på avdelingene der de internerte bor, og noen ganger på aktivitetssenteret (internerte har tilgang 3 ganger i uken). PU legger til rette for at frivillige kan treffe alle internerte som vil møte Røde Kors. I 2025 hadde besøksordningen 6 besøk på sikkerhetsavdelingen og 5 besøk på avdelinger som ble åpnet for LHBTIQ+, der frivillige snakket med de som av ulike grunner er enda mer isolert og sårbare enn øvrige internerte.

Både de internerte og Politiets Utlendingsinternat gir uttrykk for at besøksordningen blir satt stor pris på. Noen ønsker et avbrekk i hverdagen med spill, fotball eller bingo, mens andre foretrekker å ha en samtalepartner for å dele sine bekymringer og tanker. Mange etterspør fortsatt et bredere og mer meningsfylt aktivitetstilbud, mindre inngripende sikkerhetstiltak og mer informasjon om hvorfor de er internert. Informasjonen de får oppleves ikke tilstrekkelig, eller forståelig. Mange har bodd lenge i Norge, har barn, jobb og er godt integrert. Det oppleves urettferdig å bli pågrepet og uttransportert. De frivillige opplever stor pågang av internerte som har behov for fortrolige samtaler. Mange av de internerte har både fysiske og psykiske helseplager, og er i livskrise. Isolasjon og frihetsberøvelse oppleves belastende. Frivillige gir psykososial støtte, og ved behov henvises det til PU, helseavdelingen, advokat og andre hjelpeinstanser. Besøksordningen bidrar med dette til å dekke grunnleggende humanitære behov for frihetsberøvede mennesker som står utenfor velferdsstatens ordinære helsetilbud og sikkerhetsnett.

Ved behov gir frivillige i besøksordningen veiledning og informasjon om Røde Kors' oppsporingstjeneste "Restoring Family Links" og bildegjenkjenningstjenesten «Trace the Face» som hjelper med å gjenopprette kontakten mellom mennesker som har mistet hverandre på grunn av krig, konflikt, katastrofe eller

migrasjon. Internerte som leter etter savnet familie eller nære venner kan få hjelp til å fylle ut skjema og starte søket.

Frivillige i besøksordningen

I 2025 hadde vi 36 aktive frivillige. De frivillige er fordelt på 6 faste grupper med hver sin faste gruppeleder, og gruppene rullerer på besøkene. For besøksordningen er det satt et særskilt krav om at alle frivillige skal ha gjennomført kursing hos Røde Kors og hos PU før oppstart i aktivitet. På kurset hos Røde Kors får frivillige lære om besøksordningens innhold, aktivitetens retningslinjer, verdigrunnlaget, taushetsplikt og dilemmatrening. PUs kurs gir innblikk i organiseringen på internatet, og de frivillige får en omvisning samt en gjennomgang av sikkerhetsrutinene på stedet. Alle nye frivillige er pålagt å ta disse kursene, samt underskrive erklæring om taushetsplikt hos begge parter.

Bildetekst: Tre av de fire frivillige som ble hedret for 10 års innsats.

De frivillige i besøksordningen er en mangfoldig og svært kompetent gruppe med både relevant livs- og arbeidserfaring fra nåværende eller tidligere jobber. I 2025 ble fire av de frivillige hedret av Røde Kors for sin innsats i besøksordningen i hele 10 år. En stor andel frivillige har besøkt internerte jevnlig i mange år og har betydelig erfaring med å møte mennesker som av ulike grunner blir internert. Enkelte frivillige har selv migrasjonsbakgrunn. Mange frivillige er to- eller trespråklige, noe som gir Røde Kors en unik mulighet til å ha samtaler med internerte på deres eget språk.

Røde Kors jobber for at frivillige får nødvendig kompetanse og trygghet i rollen som frivillig. Vi holder 4 fagsamlinger i året, der vi legger vekt på faglig påfyll, kompetanseheving og erfaringsutveksling. I 2025 arrangerte besøksordningen en fagsamling i samarbeid med den nyopprettede helseavdelingen på internatet og RVTS Øst (Ressurssenter for vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging) om «Selvmordsforebygging i praksis». En annen fagsamling hadde også et psykososialt tema, men da med fokus på hvordan de frivillige kan ruste seg til å stå i en krevende aktivitet over tid. På andre fagsamlinger har vi invitert inn PU

Bildetekst Frivillige og ansatte i Røde Kors samlet utenfor internatet etter et arrangement.

til å holde innlegg om sitt arbeid med ID-avklaring, og NOAS (Norges Organisasjon for Asylsøkere) for å presentere sitt arbeid. De frivillige har også fått innblikk i Røde Kors og Røde Halvmåne sitt internasjonale arbeid i Sudan og Etiopia. Gruppelederne i besøksordningen spiller en avgjørende rolle for at tjenesten skal fungere godt. Deres hovedoppgave er å veilede og følge opp andre frivillige, slik at de internerte blir møtt på en god måte. Gruppelederne leder besøket og er ansvarlige for å skrive besøksnotat med gruppens erfaringer i etterkant. De er også involvert i rekruttering og i gjennomføring av fagsamlinger, fester og fellesarrangementer. Gruppelederne sitter på mye kunnskap, og de er en verdifull støtte for ansatte og en stor ressurs for Røde Kors.

Studietur til Finland

Fra 11.-13. september deltok seks gruppeledere og tre ansatte fra Røde Kors på en studietur til Helsinki, Finland. Studieturen ble arrangert i samarbeid med Finsk Røde Kors. Norske frivillige fikk besøke internerte på et interneringssenter i hovedstaden sammen med finske frivillige. Gruppen fra Norge hadde også et felles seminar og erfaringsutveksling med ansatte og frivillige fra Finsk Røde Kors om deres aktiviteter, og hvordan deres to ulike interneringssentre fungerer. Gruppen fra Norge besøkte også «Day Center for Undocumented migrants». Studieturen gav verdifull og lærerik innsikt i forholdene for internerte og papirløse migranter i Finland.

TEMAER I FOKUS

Det følger av Røde Kors' oppdrag om å avdekke, hindre og lindre menneskelig nød og lidelse, at vi sier ifra når vi ser udekkede humanitære behov. Derfor er det viktig for oss å følge opp bekymringsfulle forhold for internerte og ha dialog med

PU om forbedringspotensial. Mange internerte opplever ansatte som vennlige og hjelpsomme, men Røde Kors får fortsatt regelmessige tilbakemeldinger fra internerte om forhold og opplevelser som oppleves krenkende og belastende. Noen generelle tema går igjen år etter år. Mange beskriver en hverdag preget av streng frihetsberøvelse, fengselslignende forhold og behov for tilgang til både fysisk og psykisk helsehjelp. Usikkerhet om fremtiden, forvirring over asylprosessen, sorg over å måtte forlate barn og familie i Norge, og tap av verdighet, er gjentakende temaer. I tillegg melder flere om alvorlige psykiske belastninger – inkludert tanker om selvskading, selvmord og sultestreik. Behovet for mer meningsfull aktivitet, og tilgang til private eiendeler, mobil og andre elektroniske kommunikasjonsmidler er også hyppig nevnt i samtaler med våre frivillige. Samtidig ønsker vi å fremheve de positive endringene som har funnet sted.

FOKUS: Positive endringer

I løpet av 2025 har Røde Kors observert flere tiltak gjennomført av PU for å bedre situasjonen for internerte – dette er vi svært positive til. Denne utviklingen bygger videre på en oppmykende trend vi har sett over flere år, og som vi har dokumentert i våre årsrapporter for 2022, 2023 og 2024. Som en del av bestillingen fra Politidirektoratet (POD) om å utarbeide en gjennomgang av gjeldene sikkerhetsvurdering ved utlendingsinternatet skal PU vurdere dagens sikkerhetsnivå, og se på mulige justeringer og muligheter for differensierte sikkerhetsnivåer. PU har i 2025 videreført dette arbeidet i en prosjektgruppe som fortløpende vurderer og setter i gang tiltak. Dette er nødvendige skritt for å redusere inngripende tiltak for mennesker som av ulike grunner blir internert.

Tilgang til internett på avdelingene

En svært viktig positiv forbedring i 2025 var tilgangen til internett. Manglende tilgang til kommunikasjon med omverdenen har blitt kritisert av Røde Kors og mange andre instanser i en årrekke. Fra 2025 ble det ikke lenger nødvendig for internerte å søke skriftlig om tilgang til internett (for 2 timer per dag, uten klagemulighet ved avslag). Den ordningen var tungvint og ressurskrevende. PU's jurister avgjør nå tilgang ved innsettelse, og avslag er helt unntaksvis. Det er etablert to PC-er på hver avdeling for menn, og en PC på kvinneavdelingen, som kan brukes fritt. Avdelingene har kapasitet for opptil 17 internerte, og det vil da være tilgang til internett når maskinene er ledige.

Internerte har fortsatt ikke tilgang til egne mobiltelefoner. Under oppholdet kan man låne telefon og ringe i opptil 300 minutter per uke, så lenge kostnaden ikke overstiger 1 600 kroner. Det er fortsatt kun unntaksvis at internerte får tilgang til tjenester som trenger totrinnsverifisering, som Digipost og Helse Norge. Det må også søkes individuelt for å få tilgang til Whatsapp, som for mange internerte er både det mest effektive, billigste og det mest nødvendige kommunikasjonsmidlet de trenger for å ha kontakt med familie og nettverk i andre land og tidssoner. Røde Kors erfarer at informasjon om muligheten til å søke om tilgang er lite kjent blant internerte.

Redusert innlåsing innført i løpet av 2025

Internerte har de siste årene blitt rutinemessig låst inn på sine rom mellom 10-14 timer i døgnet. Dette har blitt sterkt kritisert av Røde Kors og andre. Røde Kors har besøkt både svenske og finske interneringssentrene der internerte kan bevege seg fritt på avdelingen, de blir ikke låst inn på sine rom. Det er derfor en positiv, men forventet og nødvendig, endring at PU har redusert

innlåsing noe. I løpet av 2025 har PU installert hybellåser på alle rom, og endret rutine slik at de låser opp romdørene tidligere på morgenen, og låser inn internerte senere på kveldene. Ordinær innlåsing er nå mandag–søndag fra kl. 21:45–07:15. PU låser opp alle dørene kl.07:15, og internerte kan velge om de vil ha ulåst dør eller låse selv fra innsiden. Innlåsing i helgene er blitt redusert med 4 timer og 45 minutter etter innføring av hybellåsene. PU kaller denne tiden «No service periodes», som betyr at ansatte ikke er tilgjengelig eller har redusert tilsyn på avdelingene i disse periodene. Internerte kan oppholde seg på fellesområdet eller eget rom.

Redusert innlåsing og bruk av hybellås ble først testet ut i mai 2025, kun i helgene på en avdeling, og så innført på øvrige ordinære avdelinger fra 13.06.25. I løpet av 2025 har PU også redusert rutinemessig innlåsing i ukedagene. Fra 25.08.25 ble ikke lenger de internerte låst inne når de ansatte skulle ha sine pauser på formiddag og ettermiddag (til sammen ca. 1 times reduksjon per dag). PU åpner opp for tilpasning ved angstproblematikk (åpen dør). Internerte som ikke blir med på aktivitetssenteret (hver avdeling har tilgang til en økt på 90 min. tre ganger i uken) blir låst inne på sine rom som alternativ. Røde Kors mener dette er uholdbart. Samlet sett blir de internerte fortsatt rutinemessig låst inne store deler av døgnet.

Positive endringer til tross, mennesker som interneres på utlendingsinternatet forteller Røde Kors at utlendingsinternatet oppleves som «et fengsel», og at de ikke forstår hvorfor det er nødvendig med så strengt sikkerhetsregime. Røde Kors ser behovet for å redusere det høye sikkerhetsnivået for alle, og i større grad differensiere og vurdere individuelt hva som er nødvendig og hensiktsmessig.

PU har sett behovet for å forbedre og tilrettelegge for LHBTIQ+ (ofte omtalt som skeive), noe Røde Kors er svært positive til. Et tiltak har vært å skjerme transpersoner på egen avdeling, hvor de får tettere oppfølging av ansatte. PU oppgir at dette også bidrar til å unngå uro og konflikt på ordinære kjønnsdelte avdelinger. I 2025 hadde frivillige mange samtaler med skeive internerte, også på

skjermet avdeling. Ofte er det svært få personer på avdelingen på samme tid, noe som gjør de særlig utsatt for isolasjon og ensomhet. PU kan legge til rette for tilgang til felleskap på ordinære bo-avdelinger på dagtid. Røde Kors har i dialog med både internerte og PU gitt informasjon om interesseorganisasjonen «Skeiv Verden». Vi har oppfordret PU til å fortsette å tilrettelegge i dialog med de internerte det gjelder, sørge for tilpasset aktivitetstilbud og informere om muligheten for besøk og samtaler med frivillige. Vår erfaring er at det er behov for økt kunnskap i PU om skeives identitet, rettigheter og behov for å unngå unødvendige isolasjon, krenkelser og mulig diskriminering.

Selv med positiv utviklingene, uttrykker Røde Kors fortsatt bekymring over den strenge frihetsberøvelsen, begrenset aktivitetstilbud og utilfredsstillende muligheter for kontakt med omverdenen.

FOKUS: Helse og omsorgstilbud

Overføring til kommunal helsetjeneste

Den største endringen med positiv effekt for de internertes humanitære forhold på utlendingsinternatet er overføringen av helse- og omsorgstilbudet ved internatet fra private aktører og PU, til det offentlige (importmodellen).

Røde Kors har over mange år løftet betydelige bekymringer knyttet til helsetilbudet ved Politiets utlendingsinternat på Trandum, som verken var uavhengig eller tilstrekkelig. I Stortingsproposisjon 40 L (2023–2024); *Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven*, ble det foreslått å overføre ansvaret for helsetilbudet ved utlendingsinternatet fra politiet til kommunen der utlendingsinternatet ligger.

Fra 1. januar 2025 trådte denne lovendringen i kraft, og Ullensaker kommune overtok ansvaret for å yte helsetjenester på utlendingsinternatet på Trandum. Ved internering av familier eller enslige mindreårige på Haraldvangen, er det Hurdal kommune ved hjemmetjenesten har ansvaret for helsetilbudet.

Helserettigheter for internerte

Etableringen av den kommunale helseavdelingen bygger på lovendringer som trådte i kraft 1. januar 2025. Regelverket tydeliggjør både kommunens ansvar for helsetjenestene ved internatet og hvilke rettigheter internerte har til helsehjelp. På grunn av at internerte ikke har fast opphold i riket, følger deres rettigheter også av særskilte bestemmelser om helsehjelp til personer uten lovlig opphold, herunder rett til øyeblikkelig hjelp og nødvendig helsehjelp som ikke kan utsettes.

Lovgrunnlag

- Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-9 a
- Pasient- og brukerrettighetsloven § 1-2
- Forskrift om rett til helse- og omsorgstjenester til personer uten fast opphold i riket

Selv om Røde Kors er positive til etableringen av et kommunalt helse- og omsorgstilbud ved internatet, mener vi at det fortsatt er behov for en grundigere vurdering av de internertes helserettigheter. I vårt høringsinnspill til lovforslaget påpekte vi at departementets redegjørelse i Prop. 40 L i begrenset grad drøfter hvilke rettigheter som gjelder for personer som ikke bare er uten lovlig opphold, men også frihetsberøvet. Frihetsberøvelsen medfører etter vårt syn særlige behov og hensyn som bør reflekteres i regelverket og utformingen av helsetilbudet. I høringsinnspillet understreket vi derfor at omleggingen representerer en viktig mulighet til både å styrke innholdet i helsetilbudet og sikre at de internertes rettigheter blir bedre ivaretatt.

Etablering av ny helseavdeling

Ullensaker kommune etablerte i løpet av våren 2025 en egen helse- og omsorgsavdeling lokalisert ved utlendingsinternatet. Helseavdelingen ble utvidet og styrket både faglig og administrativt, bestående av en avdelingsleder, helsesekretær, seks faste sykepleierstillinger og fem tilkallingsvikarer. Fire av sykepleierne har videreutdanning innen psykisk helse. Helseavdelingen har lege tilknyttet i 50 prosent stilling. Selv med en reduksjon i legetilstedeværelsen (fra 100% stilling til 50% stilling), har Røde Kors inntrykk av at avdelingen har god tilgang til kommunens legevaktjenester. Ansvar for den kommunale helsetjenesten omfatter ikke «Fit for flight»-vurderinger eller helsehjelp direkte knyttet til gjennomføring av uttransporteringer. Dette regnes som sakkyndigoppdrag, og kjøpes fortsatt av Politiet i markedet (Dr. Drop-in). Akershus fylkeskommune har ansvar for tannhelsetjenester.

Nøkkeltall Helseavdelingen 2025

- 6 faste sykepleierstillinger
- 5 tilkallingsvikarer
- 4 sykepleiere med videreutdanning i psykisk helse
- Lege i 50 % stilling
- Helsekartlegging innen 24 timer

Helsepersonell er til stede mellom kl. 08 og 21 på hverdager og mellom kl.10 og 20 i helger og på helligdager. Helsepersonell tilstreber å gjennomføre ankomstsamtale og helsekartlegging av internerte innen 24 timer etter innsettelse. Ordningen der internerte fyller ut et skjema og leverer dette i lukket konvolutt for å be om time hos helseavdelingen, er videreført. Internerte kan skrive på eget morsmål, og helseavdelingen benytter tolketjenester ved behov. Internerte har også rett til tolk ved helsekonsultasjoner.

Røde Kors ble som eneste humanitære aktør invitert til den offisielle åpningen av helsetjenesten ved Politiets utlendingsinternat på Trandum 30. oktober. I invitasjonen stod det «Åpningen markerer et viktig samarbeid mellom Ullensaker kommune, statlige myndigheter og frivillige aktører for å sikre kvalitet, trygghet og likeverdige helsetjenester til personer som er frihetsberøvet».

Røde Kors har erfart en positiv utvikling når det gjelder tilgang til helsetjenester og responstid for internerte etter at importmodellen ble iverksatt. Frivillige mottar færre henvendelser fra internerte om manglende helsehjelp enn tidligere år, og vårt inntrykk er at helsepersonell er mer tilgjengelige og synlige på avdelingene. Til tross for den positive utviklingen med etablering av egen helseavdeling ser Røde Kors fortsatt enkelte områder hvor det er behov for videre avklaringer og forbedringer når det gjelder rettigheter og tilgang til helse- og omsorgstilbudet til internerte.

Tannhelse

Ansvar for tannhelsetjenester ligger hos fylkeskommunen, og det finnes ikke tannlege på utlendingsinternatet. Det er fortsatt PUs ansvar å vurdere internertes behov for tannlegetjenester, selv om dette er utenfor deres kompetanse. PU skal ha lav terskel for å bestille tannlegetime ved behov. Røde Kors har tatt opp dette med både PU og helse i vår humanitære dialog. Vi erfarte at internerte stod i fare for å ikke få vurdert sine tann- og munnplager før det utviklet seg til mer omfattende helseplager. Helseavdelingen og PU startet dialog om bedre rutiner. PU har fått en sjekkliste for vurdering av hastegrad. Helseavdelingens sykepleiere vurderer smertetilstander, og kan anbefale PU å henvise internerte til tannlege. Røde Kors er oppmerksom på at tann- og munnplager kan gå ut over internertes evne til å spise, sove og fungere normalt, noe som forverrer oppholdet på utlendingsinternatet. Internerte har kun rett til akutt tannbehandling. PU opplever at internerte blir sendt i retur fra tannlege dersom det ikke er akutt. Akuttbehandling er ofte trekking av tann.

Papirløse migranter og udekkede helsebehov

Helseavdelingen ved utlendingsinternatet opplyser om flere tilfeller der personer som blir internert aldri har vært i kontakt med det offentlige helsevesenet i Norge, til tross for lang botid i landet. Dette gjelder ofte personer uten lovlig opphold, gjerne omtalt som papirløse migranter.

Papirløse migranter er en sammensatt gruppe som blant annet inkluderer personer med endelig avslag på asylsøknad og andre som oppholder seg i Norge uten gyldig oppholdstillatelse. Gruppen har begrensede rettigheter til helse- og omsorgstjenester, og mange lever over lengre tid uten tilgang til ordinære helsetjenester. Røde Kors erfarer at usikkerhet om egne rettigheter, frykt for myndighetskontakt, språklige barrierer og bekymring for økonomiske kostnader kan føre til at personer unngår eller utsetter å oppsøke helsehjelp. Dette kan bidra til at både fysiske og psykiske helseutfordringer forblir uoppdaget eller ubehandlet over tid.

Når personer med langvarige og udekkede helsebehov blir internert, kan dette stille særlige krav til kartlegging, oppfølging og tilrettelegging av helsehjelpen. Røde Kors mener derfor at tidlig helsekartlegging og sårbarhetsvurdering er avgjørende for å identifisere helseutfordringer og sikre nødvendig oppfølging. Dette gjelder særlig personer som over tid har levd uten kontakt med det ordinære helsevesenet.

Røde Kors har gjennom sitt arbeid med papirløse migranter, blant annet ved Helsesenteret for papirløse i Oslo, erfart at mange i målgruppen lever med sammensatte helseutfordringer og betydelige barrierer for å få helsehjelp. Denne erfaringen understreker betydningen av et tilgjengelig, kompetent og tillitsvekkende helsetilbud også for personer som blir internert på utlendingsinternatet.

Kirkens Bymisjon ved Helsenteret for papirløse migranter i Oslo og Bergen, Norges Røde Kors, Lovisenberg Diakonale Høgskole og Senter for

Migrasjonshelse i Bergen har utviklet e-læringskurset [Helsehjelp til papirløse migranter](#). Kurset skal gi helsepersonell kunnskap og verktøy til å gi helsehjelp i tråd med lovverket, og til å forstå handlingsrommet for å gjøre egne helsefaglige vurderinger.

Aktivitetstilbudet til internerte

God helse handler ikke bare om tilgang til helsetjenester. For mennesker som er frihetsberøvet har aktivitet, sosial kontakt og meningsfull sysselsetting stor betydning for både fysisk og psykisk helse. Røde Kors mener derfor at aktivitetstilbudet må ses som en viktig del av omsorgen for internerte. Variert og meningsfull aktivitet er et helsefremmende tiltak som kan bidra til å forebygge isolasjon, passivitet og psykiske belastninger.

Røde Kors erfarte også i 2025 at internerte periodevis mistet tilgang til aktivitetssenteret som følge av begrensede bemanningsressurser. Internerte som ikke blir med til aktivitetssenteret av ulike grunner blir låst inn, noe Røde Kors mener ikke er holdbart.

Aktivitetsleder og ansatte på avdelingene bidrar til aktivitet og deltar i samtaler og spill sammen med internerte. Røde Kors' erfaring er imidlertid at dette fortsatt skjer ad hoc og sporadisk, noe PU selv har bekreftet i samarbeidsmøter med Røde Kors.

PU opplyste høsten 2025 at ordningen med et eget aktivitetsteam ikke hadde fungert etter hensikten, og at den derfor ikke kunne videreføres innenfor eksisterende ressurser. I stedet ønsker PU å prioritere internerte med opphold over 30 dager, samt personer som helsepersonell eller ansatte har meldt bekymring for. Disse skal tilbys individuell aktivitetskartlegging og et mer tilpasset aktivitetstilbud, for eksempel engelsktrening, tegning, volleyball eller bordtennis.

Røde Kors mener at aktivitetskartlegging bør starte ved ankomst, og at aktivitetstilbudet må omfatte alle internerte, også de med kortere opphold. Vi anbefaler lavterskel fellesaktiviteter som kommer flest mulig til gode, kombinert med individuell oppfølging av personer med særskilte behov eller økt sårbarhet.

Røde Kors ser behov for et mer systematisk aktivitetstilbud med tilstrekkelige ressurser, slik at tilbudet blir forutsigbart og gjennomførbart både for internerte og ansatte. Det bør tilbys flere og bedre tilrettelagte aktiviteter som inkluderer alle internerte. Etter Røde Kors' vurdering vil det være vanskelig å styrke aktivitetstilbudet uten øremerkede ressurser og ansatte som kan arbeide med aktivitet og samtaler som en definert oppgave. Et aktivitetsteam kan være en mulig løsning dersom PU får anledning til å realisere dette i praksis. Våre besøk og arrangementer er ment å være et supplement til de internertes ordinære aktivitetstilbud.

Bruk av tvang og isolasjon av psykisk syke og særlig sårbare

Røde Kors opplever at internerte forteller om økte helsemessige plager som angst, søvnløshet og re-traumatisering av å bli pågrepet og internert på utlendingsinternatet. I vår Budskapsplattform, som ble oppdatert i 2025, jf. fokusavsnitt nedenfor, skriver vi: *"Oppholdet på internatet forverrer den psykiske helsen. Pågrepser kan skje plutselig på gaten, i forbindelse med trafikkontroll eller på natten/tidlig på morgenen. Dette gjør opplevelsen ekstra belastende og sjokkartet for mange. En vesentlig andel internerte er asylsøkere med endelig avslag. Dette er en gruppe mennesker som kan ha en stor subjektiv frykt for hva som venter dem ved retur, selv om norske myndigheter ikke vurderer at de har et beskyttelsesbehov."*

Røde Kors erfarer at internerte med psykiske helseplager kan bli plassert i sikkerhetsavdelingen og underlagt isolasjon, både med og uten tvang. Det kan skape misforståelser om at syke personer straffes med isolasjon. Isolasjon er

heller ikke et egnet eller forsvarlig tiltak i slike situasjoner. Ved selvmordsfare eller andre alvorlige tegn på psykisk sykdom må personer få umiddelbar helsehjelp og nødvendig oppfølging. PU ser selv de vanskelige tilfellene hvor personer ikke er syke nok for akuttpsykiatri, men heller ikke friske nok til å bo på internatet. Røde Kors har tilbudt helseavdelingen å stille med ekstra frivillige ved økt behov for fortrolige samtaler, også på sikkerhetsavdelingen.

I 2025 har våre frivillige på nytt hatt samtaler med internerte som har opplevd bruk av tvang og isolasjon i situasjoner der PU vurderer fare for selvmord eller andre alvorlige psykiske helsetilstander. Røde Kors varsler alltid helse ved selvmordsfare. Vi har ført en humanitær dialog med PU om internerte med både fysiske og psykiske helseutfordringer, og andre særlig sårbare som blir tatt ut av fellesskap og plassert på Sikkerhetsavdeling. PU tilstreber at opphold blir så korte som mulig. Røde Kors mener det er rom for å forebygge i større grad. Røde Kors viser til vår budskapsplattform der anbefalingen er at det ved ankomst må gjennomføres en helsekartlegging og sårbarhetsvurdering for å sikre at den enkelte får tilstrekkelig og tilpasset fysisk og psykisk helsehjelp fra start. Helsepersonell må ha kompetanse på psykisk helse, traumeforståelse og arbeid med torturutsatte, og det må være tilgang til psykolog ved behov.

Både vår og høst i 2025 opplevde besøksordningens frivillige perioder med økt uro og sterke reaksjoner fra internerte på avdelingene. Dette hadde både sammenheng med personenes tidligere livserfaringer, asylsprossessen og forholdene under interneringen. Røde Kors vurderer at flere episoder med frustrasjon og konflikter på internatet skyldes mangel på informasjon, frihet, aktivitet og fellesskap, noe som kan skape en ond sirkel som fører til utagering og i verste fall isolasjon på sikkerhetsavdelingen. Vi mener fortsatt at den strenge frihetsberøvelsen og det høye sikkerhetsnivået er problematisk og fører til en unødvendig kriminalisering av internerte. Røde Kors er, på samme måte som Tilsynsrådet, bekymret for et høyt antall fattede vedtak om utelukkelse fra fellesskapet. Røde Kors møtte mange personer med store psykiske plager og

traumer. Røde Kors stiller spørsmålstegn ved om det er forsvarlig å internere og utelukke psykisk syke personer fra felleskap, og om helsetjenesten ved internatet har kapasitet til å følge opp internerte med omfattende helseplager.

PU opplyser at det er en jurist som foretar vurderingen av om en person skal pågripes. Om politiet ønsker å internere personen må personen snarest mulig, og senest innen tre dager, fremstilles for tingretten i samsvar med reglene i utlendingsloven §106 a siste ledd. Når det forespørres plass ved Politiets utlendingsinternat på Trandum, kan vaktleder avvise forespørselen dersom det foreligger omfattende helsebehov som internatet ikke har kapasitet til å ivareta. Dersom en person allerede er internert og det i ettertid avdekkes betydelig helsemessig sårbarhet, har PU anledning til å fraråde videre internering. Denne anbefalingen sendes videre til juridisk enhet, som deretter tar stilling til eventuell løslatelse eller plass på tilrettelagte mottak. Røde Kors er ikke kjent med i hvilken grad dette har blitt gjennomført.

Røde Kors er spesielt bekymret for særlig sårbare migranter og eventuelt udekkede humanitære behov og rettigheter, herunder mulige ofre for menneskehandel eller tortur. Våre frivillige hadde samtaler med flere internerte i svært sårbare situasjoner. Basert på våre bekymringer og erfaringer over flere år mener Røde Kors det er behov for en sårbarhetsvurdering ved ankomst for nødvendig oppfølging og tilrettelegging. Alternativer til internering skal alltid vurderes før innsettelse.

Røde Kors besøksordning vil fortsatt ha et særlig fokus på internertes tilgang til helse- og omsorgstjenester i 2026.

FOKUS: Høringsinnspill om forslag til endringer i utlendingsloven og ny forskrift om internering

Norges Røde Kors leverte 15. august 2025 et høringsinnspill til forslag om endringer i utlendingsloven §107 og ny forskrift om utlendingsinternat til Justis- og beredskapsdepartementet. Innspillene bygger på erfaringer fra over 15 års besøk ved Politiets utlendingsinternat på Trandum. Hovedbudskapet er at forslagene lovfester en praksis som bryter med grunnleggende menneskerettigheter, og at internering må være unntaksvis, individuelt begrunnet og i tråd med rettsstatlige prinsipper.

I høringsinnspillet gjør Røde Kors det klart at forslagene etter vårt syn risikerer å lovfeste en praksis som bryter med grunnleggende menneskerettigheter. Vi mener internering må brukes unntaksvis, være individuelt begrunnet og gjennomføres i tråd med rettsstatlige prinsipper. Slik forslagene nå er utformet, åpnes det for tiltak som kan krenke retten til frihet, privat- og familieliv, samt prinsippet om non-refoulement – vernet mot retur til fare for tortur, forfølgelse eller alvorlig skade.

Røde Kors er særlig kritiske til at utlendingsinternatet på Trandum i praksis fremstår som fengselsliknende, til tross for at internering er en administrativ og ikke-straffende frihetsberøvelse. Denne praksisen er over tid kritisert av blant annet Europarådets torturforebyggingskomité (CPT), Tilsynsrådet, Sivilombudet og Røde Kors. Våre erfaringer viser at fengselsliknende forhold forsterker opplevelsen av tap av verdighet og kontroll, og bidrar til økt psykisk belastning hos de internerte.

Videre peker Røde Kors på at sikkerhetstiltak som begrunnes med «ro, orden og sikkerhet» i stor grad praktiseres generelt og rutinemessig, uten tilstrekkelige individuelle vurderinger. Tiltakene bygger ofte på eldre hendelser, men får store konsekvenser i hverdagen for internerte i dag. Etter vår erfaring oppleves dette som uforholdsmessig og konfliktskapende, heller enn konfliktdempende.

Røde Kors er også kritiske til at lav bemanning brukes som begrunnelse for mer innlåsing og færre aktiviteter. Vi mener ressurs hensyn ikke kan legitimere inngrep i grunnleggende rettigheter. I praksis fører dette til omfattende innlåsing og redusert aktivitetstilbud, noe som øker frustrasjon, uro og psykisk belastning blant de internerte.

Når det gjelder varigheten av internering, viser Røde Kors til at selv om mange opphold er korte, sitter et betydelig antall personer internert i ukevis eller måneder, og enkelte i over to år. Fraværet av en absolutt tidsgrense skaper uvisshet og alvorlige psykiske belastninger. Røde Kors mener alternativer til internering – som meldeplikt, bopel eller telefonoppfølging – alltid må vurderes før og under internering.

Røde Kors understreker behovet for bedre ivaretagelse av sårbare grupper. Det må gjennomføres grundige sårbarhetskartlegginger ved ankomst. Barn bør ikke interneres, i tråd med anbefalinger fra FN og Legeforeningen, da frihetsberøvelse kan gi alvorlige og varige konsekvenser for barns helse og utvikling. Videre mener Røde Kors at gravide, torturofre, personer med funksjonsnedsettelse og personer med alvorlige fysiske eller psykiske helseplager ikke bør interneres, da dette kan innebære brudd på forbudet mot umenneskelig eller nedverdiggende behandling.

Røde Kors er også kritiske til rutinemessig innlåsing i opptil 10–14 timer per døgn, samt bruk av isolasjon, kollektiv utelukkelse og plassering på sikkerhetsavdeling. Slike tiltak bør kun brukes unntaksvis, etter konkrete og individuelle vurderinger.

Når det gjelder bruk av makt og maktmidler, har Røde Kors understreket at dette må begrenses mest mulig, og ikke benyttes overfor personer med psykisk uhelse eller risiko for selvskading. Vi mener også at PU-ansatte trenger styrket opplæring i traumeforståelse og psykisk helse.

Røde Kors er videre bekymret for rutinemessig inndragning av personlige eiendeler, herunder medisiner og elektroniske kommunikasjonsmidler. Slike tiltak skaper unødvendig lidelse og isolasjon. Vi mener tilgang til telefon og internett er

avgjørende for internerte sin helse, verdighet og kontakt med familie og omverdenen, og viser til praksis iblant annet Sverige.

Høringsinnspillet peker også på at kroppsvisitasjoner oppleves som svært inngripende og nedverdiggende. Røde Kors støtter bruk av kroppsskanner, men etterlyser klare forskriftsfestede rutiner for å sikre verdig og lik praksis.

Røde Kors er positive til beslutningen om anskaffelse av skanner til utlendingsinternatet. PU oppgir at skanner er planlagt ferdigstilt i 2026. Skanneranskaffelsen har pågått over flere år og i hele 2025. Røde Kors er bekymret for at anskaffelsen trekker ut i tid og begrenses av økonomiske ressurser. Røde Kors mener at kroppsvisitasjon er et inngrep i retten til privatliv. I påvente av kroppsskanner har Røde Kors påpekt at vi stadig får tilbakemeldinger fra internerte om at praksisen oppleves unødvendig og krenkende, og antall kroppsvisitasjoner derfor bør minimeres.

Videre i høringsnotatet har Røde Kors uttrykt bekymring for praksis knyttet til besøk og intervjuer fra utenlandske delegasjoner. Våre erfaringer viser at dette skaper uro, frykt og kan medføre risiko for brudd på non-refoulement. Røde Kors etterlyser klare regler, bedre informasjon, samt rett til advokat og tolk.

Manglende informasjon og begrenset bruk av tolk svekker etter Røde Kors' vurdering de internertes rettssikkerhet. Tolkeloven og forvaltningens informasjonsplikt må følges for å sikre at internerte forstår sine rettigheter og situasjonen de befinner seg i.

Avslutningsvis advarer Røde Kors mot den samlede tiltaksbyrden som følger av forslaget. Mange inngrep vurderes isolert, men i sum kan de innebære en uforholdsmessig belastning. Røde Kors mener generelle tiltak uten individuelle vurderinger bryter med forvaltningsrettens prinsipp om mildeste inngrep, og risikerer å påføre internerte unødvendig lidelse samt svekke Norges menneskerettighetsomdømme.

Status Kriminalomsorgens utredning og prosess for overføring av drift

Justisdepartementet besluttet i 2025 å overføre driften av Politiets utlendingsinternat på Trandum til Kriminalomsorgen fra 1.1.2027 (opprinnelig skulle overføringen skje 1.7.2026). Røde Kors er særlig opptatt av innhold og tjenester for de internerte, for eksempel aktivitetstilbudet og andre rettigheter som påvirker humanitære forhold. PU på utlendingsinternatet har vært involvert i den utvidede utredningen om overføring av driften og hele denne prosessen har vært et fast tema i Røde Kors sine samarbeidsmøter med PU. Status i november 2025 er at PU venter på oppdragsbrev fra departementet. PU oppgir at det er mange ubesvarte spørsmål om fremtidige endringer. Overføringen vil mest sannsynlig innebære lovendringer og nytt datasystem tilpasset saksflyt. Det er også uavklart hvor i kriminalomsorgen internatet vil ligge administrativt. KDI skal lede prosessen fremover. Politiet vil trolig inngå i prosjektgruppe.

Røde Kors er opptatt av å forbedre forholdene for de internerte, uavhengig av hvem som drifter internatet. Vi er oppmerksomme på at også Kriminalomsorgen står overfor utfordringer knyttet til ressurser og bemanning. Røde Kors samarbeider og har god dialog med Kriminalomsorgen i forbindelse med vårt Visitor-program der frivillige besøker innsatte i fengsel. Vi ser frem til videre dialog om vår rolle og besøksordningen på utlendingsinternatet.

FOKUS: Budskapsplattform 2025

Røde Kors' budskap om [internering av migranter](#) er forankret i organisasjonens humanitære mandat og langvarige erfaringer fra arbeid med mennesker som er

frihetsberøvet. Budskapsplattformen ble oppdatert i juni 2025 og er tilgjengelig for ansatte og frivillige i Røde Kors.

I videreutviklingen av budskapet har Røde Kors i 2025 særlig lagt vekt på følgende punkter:

- **Helse skal ivaretas som et helseanliggende, ikke som et sikkerhetsspørsmål.** Internerte skal ha daglig tilsyn av helsepersonell, og det skal gjennomføres systematisk helsekartlegging og sårbarhetsvurdering ved ankomst. Helsepersonell må ha kompetanse på psykisk helse, traumeforståelse og arbeid med torturutsatte, og det må være tilgang til psykolog ved behov.
- Røde Kors tydeliggjør at **isolasjon ikke er et egnet eller forsvarlig tiltak ved selvmordsfare.** Ved tegn på alvorlig psykisk uhelse skal personen få umiddelbar helsehjelp. Helsepersonell skal overholde taushetsplikten og ikke delta i beslutninger om bruk av isolasjon.
- Kritikken av **inngripende sikkerhetstiltak er tydeligere i 2025.** Bruk av tvang, isolasjon, utelukkelse fra fellesskap og rutinemessig innlåsing skal begrenses mest mulig, og kun benyttes når det er strengt nødvendig etter konkrete og individuelle vurderinger. Røde Kors fremhever også betydningen av systematisk bruk av tolk ved vedtak om plassering på sikkerhetsavdeling.
- Røde Kors har i 2025 tydeliggjort at **kroppssvitasjon må ta slutt**, da det utgjør et alvorlig inngrep i retten til privatliv etter EMK artikkel 8. Kroppsskanner bør være eneste benyttede alternativ og brukes innenfor klare og verdige rammer.
- Betydningen av **fri tilgang til telefon og ordinært internett** er sterkere fremhevet. Kontakt med familie og omverdenen anses som avgjørende for

å forebygge isolasjonskader, ivareta psykisk helse og sikre verdighet under internering.

- Et nytt og tydeligere element i 2025-budskapet er bekymringen knyttet til **utenlandske delegasjoners tilgang til internerte**. Røde Kors vurderer det som svært urovekkende at identitetsavklarende intervjuer gjennomføres uten at den internerte har advokat, tolk eller norsk myndighet til stede.

SAMARBEID OG KOMMUNIKASJON

Røde Kors' besøksordning samarbeider svært godt med Politiets Utlendingsenhet (PU) som er ansvarlig for driften av utlendingsinternatet.

For å sikre en god gjennomføring av våre besøk og større fellesarrangementer, er det viktig for oss å opprettholde en tett og konstruktiv dialog med både leder, avsnittsleder og aktivitetsleder ved internatet. På våre faste kvartalsvise samarbeidsmøter setter vi pris på at flere ledernivåer deltar, da flere prosesser og temaer vi tar opp ligger på ulike beslutningsnivå. Som tidligere år verdsetter vi det gode samarbeidet med aktivitetslederen, både i forhold til organisering av besøk og særlig for bidrag til god planlegging og gjennomføring av våre årlige fester.

I 2025 avholdt vi fire kvartalsvise samarbeidsmøter med både PU og helseavdelingen på utlendingsinternatet, i tillegg til kommunikasjon via e-post og telefon ved behov. Under møtene utveksler partene informasjon om både positive endringer og eventuelle bekymringer. Hensikten med møtene er erfaringsutveksling og en konstruktiv dialog på lokalt og operativt nivå. Ved behov adresserer vi også relevante nasjonale prosesser, herunder omleggingen

av helsetilbudet og prosessen med å overflytte driften av internatet til Kriminalomsorgen.

Humanitær dialog med helse

Røde Kors har hatt åpen og regelmessig dialog med ansatte i helseavdelingen siden desember 2024. Fra høsten 2025 har Røde Kors hatt faste kvartalsvise samarbeidsmøter med helseavdelingen, og god dialog om ulike problemstillinger som dukker opp etter hvert som helseavdelingen får mer erfaring med drift på internatet. Røde Kors har alt i alt et svært godt inntrykk av helseavdelingen og deres arbeid for å ivareta de internerte. Samtidig ser vi utfordringene ved å ha ansvar for helse- og omsorgstilbudet på et lukket utlendingsinternat. Dette krever god dialog mellom PU og helse. Men også juridisk, administrativ og mulig politisk, avklaring av regelverk og rutiner.

Mange nye rutiner er under utprøving, og en del arbeid gjenstår for å avklare hva som blir gjeldene praksis. For eksempel deler nå PU ut Paracet ved behov, men dette må ifølge lovverket gjøres av helsepersonell. Flere PU-ansatte skal få medisinkurs fra helse for å kunne dele ut medisiner i dosett. Det er også flere problemstillinger knyttet til informasjonsdeling og taushetsplikt som må avklares.

Nye rutiner for varsling og dialog om bekymring for internerte

Som en del av samarbeidet med den nye helseavdelingen har besøksordningen i løpet av 2025 fått på plass nye rutiner for oppfølging av bekymring og varsling. I henhold til straffeloven § 287 har alle i Norge en plikt til etter evne til å selv hjelpe eller melde fra til ansvarlig myndighet om noen som er i åpenbar livsfare eller fare for å bli betydelig skadet. Røde Kors har med dette en meldeplikt ved fare for liv og helse.

Tidligere har Røde Kors hatt rutiner for varsling til PU, men med en ny helseavdeling på plass har det vært behov for å utvikle nye rutiner for varsling også til helse. Røde Kors frivillige er vant til å møte mennesker i krise, og internerte er en særlig sårbar gruppe mennesker med sammensatte og ofte tragiske historier. Dette gir ikke nødvendigvis grunn til å varsle. Noen reaksjoner på frihetsberøvelse, tvang og usikkerhet for fremtiden vil være normale.

Erfaringsmessig vil frivillige fra Røde kors, i kraft av sin rolle og tilstedeværelse, ofte få mer og annen type informasjon fra internerte enn det politiuniformerte PU-ansatte får. Helseavdelingen bekrefter at internerte i noen tilfeller ikke stoler på at de er uavhengige, og derfor vegrer seg for å være åpne. Røde Kors frivillige kledt i rødt symboliserer for mange uavhengighet, upartiskhet, humanitet og nøytralitet i tråd med hvordan Røde Kors- og Røde Halvmåne bevegelsen opererer også i andre deler av verden.

I enkelte tilfeller vil bekymring gjelde både liv, helse og sikkerhet. Både PU, helse og Røde Kors har strenge krav til taushetsplikt. Det er derfor behov for både god dialog og rutiner slik at alle parter kan ivareta de internerte ut ifra sine respektive roller på internatet. Røde Kors er oppmerksomme på at helseavdelingen har en turnusordning, og at den er langt ifra døgnbemannet (sykepleiere går av vakt kl. 21 på hverdager). I helgene er PUs bemanning redusert, noe som også påvirker helsepersonellens tilgang til internerte. Belegg og behov for helsehjelp kan variere, og kapasiteten til helse kan bli utfordret.

Frivillige er kurset i psykososial førstehjelp, og deres oppgave er å gi internerte nødvendig hjelp og støtte. Ved alvorlig bekymring skal de frivillige få oversikt og innhente nødvendig informasjon som kan deles med gruppeleder for eventuell videre oppfølging. Frivillige vurderer prinsippet om «do no harm» (ikke påføre skade eller love noe vi ikke kan innfri) med gruppeleder før det eventuelt innhentes samtykke til å ta opp den internertes sak med Røde Kors ansatte, helse,

PU eller andre hjelpeinstanser. Ved fare for liv og helse er det ikke nødvendig med samtykke.

Bekymringer fra et humanitært perspektiv:

- én eller flere alvorlige sårbarhetsfaktorer
- alvorlige underliggende tilstander som kanskje ikke er kjent for PU/helse
- sykdom med forverring eller uavklarte symptomer
- alvorlige tegn på isolasjon, apati og mangel på sosialisering
- utagerende, truende eller aggressiv adferd

Ansatt rådgiver i Røde Kors har ansvaret for å varsle om bekymring til helse (evt. PU) og følge opp saken videre. I samarbeid med helseavdelingen har vi kommet frem til at Røde Kors skal ha lav terskel for å ta kontakt ved bekymring for internerte. Vår erfaring så langt er at våre henvendelser og varslinger har blitt tatt på alvor og fulgt opp på en tilfredsstillende måte. Helseavdelingen sier at de setter stor pris på at vi melder ifra.

Bekymringsmeldinger i 2025

Røde Kors sendte flere bekymringsmeldinger til helseavdelingen og PU-ledelsen på utlendingsinternatet i 2025. I mange varslingstilfeller er PU eller helse allerede i gang med å følge opp fra sin side. Røde Kors kan følge opp ved neste besøk og tilby ekstra samtaler og oppfølging av de som ønsker å snakke med besøksordningens frivillige. I forhold til i fjor, ser vi en nedgang i antall internerte som har gitt tilbakemelding til de frivillige om manglende helsetilbud. Det er svært positivt at de aller fleste Røde Kors snakker med føler at de får tilstrekkelig helsehjelp og at de føler seg ivaretatt av både helse og PU.

Bekymringsmeldinger fra Røde Kors i 2025 har vært knyttet til langvarig isolasjon på sikkerhetsavdeling og bekymring for økende psykisk uhelse og reaksjoner på

bruk av tvang. Røde Kors har også varslet om flere tilfeller der vi har vært i kontakt med personer i selvmordsfare, på bakgrunn av alvorlige selvmordstanker, selvskading og selvmordsforsøk under internering. Manglende oppfølging av tannhelse, og bekymring for en internert med hjarterelaterte bryst smerter har også vært tatt opp med PU og helse. Vi varslet bekymring om internering av en person i rullestol med store helse- og omsorgsbehov. Røde Kors stiller spørsmålstegn ved om PU har kapasitet eller mulighet til å tilrettelegge for funksjonsnedsettelse, og mener derfor at alternativer til internering i større grad må benyttes.

Når vi formidler bekymringer, opplever Røde Kors å bli tatt på alvor. PU og helse undersøker sakene raskt, og vi får tilbakemelding om at internerte blir fulgt opp og ivarettatt. Røde Kors opplever samarbeidet og dialogen med PU og helse som konstruktiv og velfungerende. Dette inntrykket deles både av våre frivillige som er på besøk, og gjennom erfaringene til våre ansatte i kommunikasjonen med samtlige ledere, avsnittsledere og aktivitetsleder.

Dialogen på øverste nivå mellom PU og Røde Kors er viktig for gjensidig forståelse av roller og mandat på samfunnsnivå. Det planlagte høynivåmøtet mellom generalsekretæren og sjefen for Politiets utlendingsenhet (PU) ble utsatt til 7. januar 2025, men ble omtalt i 2024-rapporten. Det ble ikke avholdt et eget høynivåmøte for 2025. Dette skyldtes at det ble vanskelig å organisere enda et høynivåmøte dette året. Årsaken til dette var både kapasitetsutfordringer i Røde Kors, og et ønske om å avholde høynivåmøte for 2026 i januar med ny generalsekretær til stede.

Andre samarbeidspartnere og relevante møtearenaer

Norges Røde Kors deltar aktivt i internasjonale nettverk for Røde Kors-nasjonalforeninger som arbeider med tematikk og aktiviteter knyttet til internering av migranter. I november 2025 deltok to seniorrådgivere på det årlige

arbeidsmøtet i ICRC's European Working Group on Detention. Arbeidsmøtet ble arrangert over tre dager i Berlin, i samarbeid mellom Tysk Røde Kors, ICRC og medlemmene av styringskomiteen. Deltakere fra Røde Kors-nasjonalforeninger i Europa som arbeider med internering av migranter, delte erfaringer og diskuterte blant annet utviklingen i EU knyttet til EU-pakten, erfaringer med internering offshore og i tredjeland, samt hvordan ulike nasjonalforeninger arbeider med aktiviteter, kartlegging og behovsvurderinger.

På møtet i november 2025 ble Norges Røde Kors også valgt inn i styringskomiteen for European Working Group for en treårsperiode fra 2026 til 2028, sammen med Nederlands Røde Kors og Kypros Røde Kors.

Norges Røde Kors deltar også i ICRC's Global Working Group on Detention, hvor vi er medlem av planleggingsgruppen. I samarbeid med Australsk Røde Kors, Canadisk Røde Kors og ICRC har vi planlagt fire rundebordsdiskusjoner for ansatte i nasjonalforeninger fra hele verden. Blant temaene vi har satt søkelys på, er Minimum Protection Approach og bruk av kunstig intelligens i forbindelse med internering.

I tillegg til våre internasjonale samarbeidspartnere, og samarbeidet og dialogen med PU og helse, har Røde Kors også hatt en konstruktiv dialog med andre nasjonale aktører. Røde Kors ble invitert på Tilsynsrådet for tvangsreturer og utlendingsinternatet sitt arrangement på Litteraturhuset 9. januar i Oslo i forbindelse med lanseringen av deres årsrapport for 2024. Tema for arrangementet var «[Makt og avmakt på Trandum](#), Menneskerettsbruddene pågår fortsatt».

Bildetekst: Ressursgruppeleder Linn-Therese Gjervoldstad satt i debattpanel sammen med representanter for rådet, Sivilombudet og Advokatforeningens Menneskerettighetsutvalg. Hun representerte frivillige i besøksordningen, og fortalte om sine erfaringer fra å besøke internatet de siste 10 årene.

Både ansatte og frivillige ble invitert med videre Kunsternes hus til avslutningen for leder av Tilsynsrådet, lagdommer Pål Morten Andreassen. Røde Kors satte pris på å bli invitert med, slik at vi også fikk anledning til å hilse på og fortelle om vår rolle på internatet til nyutnevnt rådsleder for 2025-2026, lagdommer Elisabeth Baumann. Røde Kors ble invitert av det nye rådet til å holde en presentasjon av vårt arbeid i Besøksordningen. Møtet ble avholdt 29.10.25.

Vi har besvart Tilsynsrådets forespørsler om innspill, med utgangspunkt i vårt humanitære mandat. Røde Kors stiller seg i stor grad bak Tilsynsrådets anbefalinger og foreslåtte forbedringer som gjelder forholdene for internerte i Norge, deriblant rettssikkerheten til internerte i forbindelse med utenlandske delegasjonsbesøk.

Røde Kors deltok på et digitalt møte om forslag til endringer i utlendingsloven § 107 og ny utlendingsinternatforskrift, sammen med Tilsynsrådet, Sivilombudet, NIM (Norsk Institutt for Menneskerettigheter) og Advokatforeningen.

Ansatte og frivillige i Røde Kors' besøksordning er bevisst vår humanitære rolle og vår samarbeidsavtale med PU. I vår dialog med andre aktører rettes fokus mot felles anliggender knyttet til de internertes hverdag, rettigheter og forhold under internering i Norge. Når vi fremhever de internertes rettigheter, baserer vi oss på både nasjonale og internasjonale regelverk og standarder. Vår tilnærming er preget av samarbeid og humanitær dialog for å fremme og beskytte menneskerettighetene for de som er internert.

KONTAKTPERSONER

Siri Therese Johansen

Seniorrådgiver Migrasjon

Distriktskontoret for Akershus-, Østfold- og Buskerud Røde Kors

Mobiltelefon: +47 41600425

E-post: siri.therese.johansen@redcross.no

Sofie Bundgaard Vilhelmsen

Seniorrådgiver Migrasjon

Distriktskontoret for Akershus-, Østfold- og Buskerud Røde Kors

Mobiltelefon: +47 41268358

E-post: sofie.vilhelmsen@redcross.no